

Цвілик К.М.

студентка,

Київський університет імені Бориса Грінченка

**«ШУКАЧ СОНЯЧНОГО СВІТЛА» –
УКРАЇНСЬКИЙ ЖИВОПИСЕЦЬ
ВОЛОДИМИР ДОНАТОВИЧ ОРЛОВСЬКИЙ**

Українське мистецтво 19 століття дало світу велику кількість митців, кожен з них поклав певну кількість зусиль, щоб мистецтво неньки України вийшло на новий рівень. У XIX столітті головним центром освіти в Російській імперії і далі була Академія мистецтв у Петербурзі, багатьох художників приваблює Україна – «нова Італія», як її тоді називали. Мистецький переворот пройшовся по всіх сферах та типах мистецтва починаючи від побутового жанру до побутового мистецтва. Центральне місце в живописі після доби Тараса Шевченка займають сцени з української природи, історичні події.

Розквітом пейзажної творчості стала поява пленерного пейзажу, який пов'язаний зі створенням фарб в тюбіках. Картини пейзажів маслом, яким було легко користуватися і можна було брати з собою, підняли цей жанр на новий рівень. Адже це нововведення дозволило живописцю вийти зі своєї художньої майстерні і працювати на відкритому повітрі, при натуральному освітленні. Це значно збагатило мотиви пейзажних творів, а також наблизило мистецтво до простого глядача: сільські пейзажі стали більш реальними і зрозумілими простій публіці.

На жаль, світ бажає прославляти лише відомих представників забуваючи про не менш видатних постатей того часу. На сьогодні хотілось би згадати Українського діяча мистецтва – Володимир Донатович Орловський. З його творчістю пов'язане становлення в нашому мистецтві пейзажу як жанру. Він відомий як автор творів, яким притаманні строгість композиційної будови, ретельність опрацювання деталей, пильна увага до ефектів природного освітлення. Любов до рідного краю, до його своєрідної й неповторної природи живила творчість художника. В емоційному відтворенні природи в першу чергу випробовувались і згодом брались на озброєння здобутки світового мистецтва.

Народився художник у Києві 20 січня 1842 року. Початкову художню освіту здобув у київській гімназії у художника і педагога Івана Сошенка. Згодом за підтримки Тараса Шевченка вступив і в 1868 закінчив Петербурзьку академію мистецтв.

Брав участь у діяльності малювальної школи Миколи Мурашка, був одним із засновників Київського художнього училища. Після закінчення Академії вивчав сучасне мистецтво у Франції, де близько познайомився з творчістю майстрів так званої барбізонської школи, і саме його можна вважати першовідкривачем барбізонців для українського пейзажного живопису.

Повернувшись на батьківщину, він з особливим захопленням розпочав малювати краєвиди, працюючи на околицях вулиць Петербурга, на Балтиці, в Криму, на Кавказі і особливо плідно на неньці Україні. Оселившись згодом у Києві. Володимир Донатович захоплено малює українські села й хутори, золотаві ниви й убогі хати, живописні ставки й степові далі.

Сучасники називали художника «зіркою першої величини нарівні з Айвазовським», «шукачем сонячного світла», «незрівнянним оспівувачем південної природи». І не дарма. Орловський умів побачити особливу красу та чарівність у повсякденному. Він не просто зображував побачене, а й передавав своє ставлення до цього пейзажу, повністю віддаючи душу витвору мистецтва. Дивлячись на його картини, мимоволі виникає відчуття, що митець всією душею любить те, що пише. І чим більш вдивляєшся, тим глибше проникаєш у таємниці природи. Його полотна немов запрошують глядача поринути в чарівність і пишність рідних краєвидів.

Розробляючи мотиви рідної природи, художник швидко відходить від засвоєної в Академії мистецтв умовної живописної манери, академічних засобів та прийомів композиції і колориту. Його пейзажі збагачуються спостереженими в природі теплими й холодними колористичними та світлотіньовими переходами, вони набувають глибини, безпосередності й ширості живописного виразу. Вже перші біографи художника справедливо виділяли його як «незрівнянного пейзажиста південної природи», зіставляючи з «корифеєм північного пейзажу» І. І. Шишкіним.

Необхідно зауважити, що картини майстра були різноманітні не лише своєю природою, адже на них оживали пейзажі від Фінляндії до Криму, а й змістом. Очевидно, що митець ставив перед собою різноманітні задачі та успішно досягав їх, дивлячись на результати робіт. Орловський майстерно передавав на полотні похмурий осінній день, морозну зимову ніч, захід чи схід сонця, літню спеку, нічні мотиви, гущу столітніх лісів і простори моря. Автор виписував кожну травинку і квіточку, але небесне світило й промені об'єднував у гармонійне ціле полотно. Художник захоплювався відкритими видами і безкрайними просторами полів і луків, які зображував на своїх полотнах протягом усієї своєї творчості. Великий пейзажист описував рідні околиці в усі пори року, з

низовинами, що простягалися під високим небом. Одним з таких пейзажів є представлена в колекції картина «Двоє подорожніх, що йдуть до села в долині».

Картина «Двоє подорожніх, що йдуть до села в долині» наповнена спокоєм і спогляданням. Орловський часто поміщає в свої картини людей. Поставлені і розташовані в полотнах фігури гармонійно вступають у взаємодію з природою, стаючи її невід’ємними елементами. Цей прийом дуже чітко простежується в даному полотні, яке розповідає нам про взаємини людини і природи, пошуків шляхів зближення цивілізації і навколишнього середовища. Це село, до якого йдуть подорожні, оповите природою – головним джерелом мудрості і мірилом справжніх цінностей у селян, їхнє селище майже загубилося між лісом і плідними безкрайніми полями. Цей рідний і улюблений душі пейзаж охопив все; тут є і золоте пшеничного поля, яке розстеляється до самого горизонту, і майже невлучимі краплі синьо-фіолетових польових квітів, густі гаї і стежки, які губляться в траві. Особливість зображення простору України, її велич, епічний спокій і відчуття краси природи.

Художник залишив велику спадщину мистецтва світові. Останні роки він прожив закордоном в Італії, але похований був в рідному місті Києві. Нині роботи митця прикрашають експозиції багатьох музейних зібрань. Зокрема картини Орловського знаходяться в Державному музеї українського образотворчого мистецтва в Києві, приватних зібраннях, а також у музеях та галереях РФ.

Створені понад століття тому пейзажі Орловського є яскравою сторінкою в розвитку художньої культури, вони й до наших днів не втратили своєї емоційної естетичної дії

Список використаних джерел:

1. Лазанська Т.І. Орловський Володимир Донатович // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – К. : Наукова думка, 2010. – Т. 7: Мл – О. – С. 640. – 728 с. : іл. – ISBN 978-966-00-1061-1

2. Філімонова А.С. Творчість Володимира Орловського: еволюція стилю в контексті розвитку пейзажного живопису другої половини XIX–XX століття: автореф. дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.05 – образотворче мистецтво. – Київ: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, 2019. 19 с.